

**INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH
SPECIALPEDAGOGIK**

”DU KAN FÅ SITTA HÄR JÄMTE MIG”

Barnens hänsynstagande i fokus

Helena Kaspersson

Kurs: Kvalitetsarbete genom aktionsforskning (PDA107)
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: Ht/Vt/2014-2015

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Förutsättningar	1
Organisation.....	1
Upptagningsområde.....	1
Förskolans egna styrdokument	1
Kommunala styrdokument	2
Nationella styrdokument.....	2
Process.....	2
Kartläggning	2
Utvecklingsområdet.....	2
Frågeställning.....	3
Verktyg.....	3
Loggbok.....	3
Observation.....	4
Film.....	4
Beskrivning av aktioner	5
Aktion 1	5
Aktion 2	6
Aktion 3	6
Resultat.....	6
Mindre grupp viktigare än val av aktivitet	6
Placering av barngruppen har betydelse	6
Pedagogerna påverkar barnen.....	7
Kontentan av resultatet	8
Slutsats och reflektion	8
Mitt eget lärande.....	9
Referenslista	10
Elektroniska referenser	11

Inledning

För att utveckla min yrkesroll som pedagog valde jag att gå kursen *Kvalitetsarbete genom aktionsforskning* (PDA 107) 7,5 hp. Min målsättning var att efter kursen ha mer kunskap för att höja kvalitén i verksamheten och för att få en större förståelse för systematiskt kvalitetsarbete. Genom aktionsforskning blir arbetet med att systematiskt kvalitetssäkra verksamheten något som gynnar barnens lärande och kan ingå i vårt dagliga arbete på ett effektivt och strukturerat sätt.

Förutsättningar

Förskolan är placerad i utkanten av Varbergs centrum med närhet till både natur och industriområde vilket skapar kontraster i barnens utforskande av sin närmiljö. Förskolan är en liten enhet bestående av två avdelningar där det finns en lummig utemiljö som stimulerar till lek. På förskolan är sammanlagt 37 barn placerade varav 22 barn på äldrebarnsavdelningen och resterande 16 barn på yngrebarnsavdelningen.

Aktionsforskningen kommer att bedrivas på avdelningen för de yngre barnen, där är 16 barn i åldern 1-3 år placerade.

Organisation

På yngrebarnsavdelningen arbetar fem personer; förskollärare 75 % (varav 20 % läggs på aktionsforskningskursen), förskollärare 50 %, barnskötare 75 %, barnskötare 100 % och barnskötare 37,5%. De fyra större tjänsterna står för planering och dokumentation samt har ansvarsbarn. Vi har kvalitetsplanering 3 timmar varannan vecka. Totalt arbetar sju pedagoger på enheten, varav fyra är förskollärare.

Vi har en ny förskolechef sedan årsskiftet och det ska bli spännande att se hur hon kommer att interagera med oss och leda verksamheten. Hur organisationen ser ut ovanför förskolechefen är inget vi märker så mycket av annat än genom gemensamma beslut som tas och om hur budgeten är i balans eller inte.

Upptagningsområde

Barnen på förskolan bor i det direkta närområdet med endast några få undantag. Vi har flera familjer som valt att återkomma till oss när det är dags för nya familjemedlemmar att börja i förskolan.

Förskolans egna styrdokument

- Likabehandlingsplanen, under läsåret 2014/2015 arbetar vi med målet *”förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja hjälpa andra”* (Skolverket 2010).

Kommunala styrdokument

- Barn- och utbildningsnämndens ”Plattform för Varbergs förskolor”¹ samt nämndens målinriktningar; *Ökad kunskap och kreativitet* och *Ökat ansvar för hälsa och miljö* (2014)². Dessa dokument är framarbetade ur Vision Varberg 2025³ som är vägledande i kommunens målformuleringar och handlingsplaner.

Nationella styrdokument

- Läroplan för förskola 98/10 (Skolverket 2010)

Process

Kartläggning

Vi pedagoger började arbetet med aktionsforskning genom att göra en tankekarta över vilka moment och situationer som en dag i verksamheten består av. Avsikten med tankekartan var att vi pedagoger skulle bli uppmärksamma på vad vi kunde förbättra (Nylund, Sandback, Wilhelmsson & Rönnerman, 2010).

Därefter diskuterade vi vilken av dessa situationer som vi skulle vilja få att fungera bättre. Olika förslag om vad vi skulle fokusera på kom upp men vi enades om att vårt utvecklingsområde skulle vara situationen då vi kommit in från gården på förmiddagen tills att vi sätter oss vid bordet för att äta lunch. Utvecklingsområdet togs fram av oss pedagoger med hänsyn till barnens intresse av en fungerande lärmiljö men även med hänsyn till pedagogernas arbetsmiljö.

Utvecklingsområdet

Detta var en stund på dagen som vi pedagoger upplevde som ostrukturerad där varken barn eller vuxna hade tydliga rutiner. Det var ofta hög ljudvolym och mycket spring i benen hos barnen. Den här stunden på dagen var flera barn trötta och hungriga, konflikter uppstod och barnen bytte aktivitet ofta. Vi saknade en planerad verksamhet för situationen, vi ville att detta skulle vara en stund för att komma till ro och må bra samt innehålla lärande. BUN:s effektmål handlar om hälsa och kunskap, nu fick vi möjlighet att ta in det i praktiken genom att göra något bra av övergången mellan utevistelse och lunch.

I diskussionen i arbetslaget kring utvecklingsområdet kom vi fram till att den här övergången från utevistelse till lunch är en transportsträcka för barnen som ofta består av väntan.

¹<http://www2.varberg.se/download/18.5b06742214b3091389c5b287/1423752659779/Plattform+f%C3%B6r+Varbergs+f%C3%B6rskolor.pdf> Hämtad 2015-04-24

²<http://www.varberg.se/kommunpolitik/kommunensorganisation/namnder/barnochutbildningsnamnden.4.63c5311513f7b9eaf4ea16.html> Hämtad 2015-05-06

³ <http://www2.varberg.se/kommunpolitik/visionvarberg2025.4.e6cd67914102d1013071a.html>
Hämtad 2015-04-24

Mårdsjö Olsson och Löfström (2008) menar i sin studie att barn i förskolan får vänta en stor del av dagen både i de planerade aktiviteterna och även i de vardagliga rutiner som verksamheter har.

Under flera andra tillfällen under dagen delade vi in barnen i mindre grupper vilket vi upplevde som ett positivt sätt för att få en lugnare grupp, se varje barn och även skapa fler lärtillfällen för barnen. Detta är även något som Sheridan och Pramling Samuelsson (2009) vidhåller. Vi tog tillvara på våra tidigare erfarenheter och planerade aktioner utifrån det som fungerat tidigare; det vill säga att vi organiserar oss i mindre grupper. Vi har under hösten diskuterat lärmiljö och organisation på våra arbetsplatsträffar och nu fick vi ännu ett tillfälle att arbeta med detta.

Vi har under arbetet med att revidera vår likabehandlingsplan kommit fram till att förskolan ska arbeta med strävansmålet *”förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja hjälpa andra”* (Skolverket, 2010). Förhoppningen är att utvecklingsområdet efter aktionsforskning ska bli en lugnare stund med mindre konflikter och mer lärande.

Frågeställning

Frågeställningen för vårt utvecklingsarbete har formulerats för att skapa struktur och för att ge varje barn förutsättningar för att utveckla sin förmåga att visa hänsyn till varandra.

Frågeställning:

- Hur kan barnen stimuleras för att utveckla förmågan att visa hänsyn?

Verktyg

För att få kunskap om hur aktionen förändrar händelserna i verksamheten behövde vi dokumentera systematiskt för att få ett material att analysera. Aktionernas syfte var att höja kvalitén i verksamheten och för att göra det krävdes att vi använde oss av verktyg för att dokumentera för att förstå praktiken (Rönnerman, 2012). Vi hade förhoppningen om att de aktioner som genomfördes skulle stimulera barnen till att visa mer hänsyn till varandra.

De verktyg som valdes för att samla in data om vad som hände under aktionerna var loggbok, observation och film. Loggboken skulle användas under hela processen men observation och film fanns med som komplement, dock observerades och filmades det inte samtidigt. Vi valde att filma vid tre tillfällen och då fem minuter varje gång. Observation gjordes både ostrukturerat (tre gånger) och strukturerat (två gånger).

Loggbok

Genom att använda loggbok som verktyg kan alla pedagoger vara tillsammans med barnen vilket är positivt då vi ofta har full barngrupp och inte alltid kan avsätta en pedagog att ”stå utanför” som betraktare. I loggboken kan alla skriva kort om hur de upplevde situationen vilket ger en fasetterad bild av processen. En välskriven loggbok är även en bra grund till

diskussion vid analysen. Vi valde att skriva ostrukturerat men med uppmaning på att fokusera på själva forskningsfrågan under aktionen.

Eftersom skrivandet görs i efterhand finns det inte alltid tid och det är lätt att det glöms bort. Förmodligen kommer det skrivas mer kontinuerligt när arbetslaget har fått mer rutin. När vi får rutin blir skrivandet systematiskt och våra reflektioner skildrar vår bild av verksamheten. Björndal (2005) menar att det ofta sker ett motstånd till att prioritera loggboksskrivning på grund av tidsbrist och för att resultatet inte visas med en gång, detta skulle kunna vara en förklaring till varför jag upplevde att det varit svårt att få hela arbetslaget delaktiga i skrivandet.

Observation

Under de tre första observationerna som gjordes skrev vi ned ostrukturerat under tio minuter vad som hände under aktionen. Det blev väldigt mycket material och mycket av det som skrevs blev svårt att använda sig av under analysen eftersom det inte hade med forskningsfrågan att göra. Därför beslutade vi att göra ytterligare två observationer men nu strukturerade sådana. Vi bestämde oss att under tio minuter endast titta och lyssna efter det som rörde frågan huruvida aktionen stimulerade barnen till att visa hänsyn och hjälpsamhet. Denna gång fick vi ut ett mer användbart material. Björndal (2005) hävdar att det ofta är bra att kombinera olika strukturer av observation, det har vi gjort och i vårt fall håller jag inte med Björndal om detta utan jag tror att vi hade fått in bättre material om vi hade haft en tydligare struktur från början.

Observationerna gjordes under de dagar då vi hade möjlighet att avvara en pedagog till att sitta på en stol en bit bort från barngruppen för att störa så lite som möjligt men ändå så nära så att det gick att se och höra vad som hände under aktionen.

Att använda sig av observation som verktyg kan vara mycket bra om det finns personal som kan stå utanför gruppen samt om det görs en strukturerad observation för att underlätta att fokusera på det vi vill undersöka. Vi upplevde att det var svårt att hålla fokus när det hela tiden hände saker runt omkring. Dessutom är materialet skrivet utifrån endast en persons upplevelser och värderingar som kan spegla av sig. Ytterligare en nackdel är att det är svårt att hinna med att skriva ner vad som iakttas samt att det är lätt att missa viktiga händelser medan det skrivs.

Film

För att få ytterligare material att analysera har vi även filmat med ipaden under tre tillfällen och då i fem minuter varje gång. Under filmning kommer allt som händer med vilket innebär att själva filmsekvensen inte behöver vara särskilt lång och under en kort stund får man med mycket material till analysen (Pramling, Samuelsson & Lindahl, 1999).

Det som är väldigt positivt med film är att vi kan titta på den flera gånger och se vad som verkligen hände utan att någons värderingar har påverkat materialet. Det var dock svårt att placera ipaden så att allt kom med i bild. Själva ipaden är alltid väldigt intressant och stjälar uppmärksamhet från själva aktionen som är tänkt att filmas. Under två av filmningarna hittade vi inget ställe där vi kunde ställa upp ipaden utan vi valde istället att låta en pedagog sitta

avses och hålla i den under filmningen. Detta var synd eftersom en av fördelarna med film är just att det går att utföra utan att det krävs en person till att sköta kameran.

Det är även viktigt att alla vårdnadshavare till de medverkande barnen har gett sitt tillstånd till filmupptagning av deras barn.

Beskrivning av aktioner

Aktion 1

Efter att vi formulerat vår frågeställning började vi fundera på hur en aktion skulle gå till för att skapa en förändring av utvecklingsområdet. Vi diskuterade och kom fram till att i nuläget har vi väl fungerande rutiner fram tills det är dags att gå in på avdelningen efter tvättning, blöjbyte och toalettbesök. Vi bestämde att aktionen skulle gå till så att den person som går in som första grupp från gården håller ihop barnen och går tillsammans in med dessa i lekhallen där en planerad aktivitet påbörjas. Där stannar gruppen tillsammans tills det är dags att sätta sig vid bordet för att äta lunch vid bordet i lekhallen. Nästa grupp som kommer in från gården hålls ihop på samma sätt och påbörjar sin aktivitet i matrummet och fortsätter tills det är dags att äta vid bordet i matrummet. Den tredje och sista gruppen stannar kvar i korridoren mellan skötrum och matrum för aktivitet den korta stund som är kvar tills klockan är halv tolv och dags för lunch. I korridoren har vi satt upp legoplattor och andra aktivitetstavlor på väggen för att skapa en lärmiljö för barnen och för att vi vill ta vara på alla utrymmen. Det är även en plats där vi kan sitta på golvet och t.ex. sjunga, läsa och samtala.

De tre grupperna hålls isär och blandas inte under aktionen, däremot är det inte samma konstellation varje dag utan det ändras beroende på vilka barn som är närvarande.

Syftet med aktionen var att minska antalet konflikter samt ge möjlighet till lärande för barnen inom hänsynstagande. Aktionen var även ett sätt att synliggöra arbetet med likabehandlingsplanen där det målet även till viss del finns med i forskningsfrågan för utvecklingsområdet. Varje förskola ska forma sitt arbete med likabehandlingsplanen efter det som verksamheten behöver, enligt diskrimineringsombudsmannen⁴. I samband med arbetet med förskolans likabehandlingsplan valde vi att involvera föräldrarna för att kunna ta del av deras tankar kring hur vi skulle kunna arbeta med målet som vi hade satt i fokus.

Vi valde just den här aktionen för att vi redan innan arbetade med att dela in barnen i mindre grupper som vi håller isär både när vi går ut på gården samt när vi ska gå in igen. Nu ville vi fortsätta att skapa liknande rutiner även efter att vi varit i skötrummet. Vi hoppades att när aktionen var genomförd och vi hade vant oss vid de nya rutinerna så skulle barnen få förutsättningar för att varva ner och fungera tillsammans samt visa hänsyn till varandra. För att lyckas med utvecklingsarbetet att förändra våra rutiner behövde vi använda oss av aktiviteter som främjade syftet med aktionen, det var alltså viktigt att vi hade en genomtänkt

⁴ <http://www.do.se/Documents/handledningar-utbildning/lika-rattigheter-i-forskolan-2015.pdf>
Hämtad 2015-04-24

planering.aktionen kopplades inte till någon specifik plats i lokalerna mer än att vi höll på gruppernas placering på avdelningen.

Aktion 2

Aktion två hade samma struktur som den första aktionen däremot valde vi nu att i alla grupper använda oss av sångkort som aktivitet för att stimulera barnen till att visa varandra hänsyn. Syftet var att lyssna och visa varandra hänsyn när varje barn fick välja sång och presentera den för resten av gruppen.

Aktion 3

Den tredje aktionen hade även den samma grundupplägg som de tidigare men handlade nu om att under högläsning ge varandra talutrymme när vi pratade om vad som hände i berättelsen och i bilderna.

Resultat

När det insamlade empiriska materialet analyserades framkom ett genomgående mönster. Jag valde att inte analysera varje aktion för sig utan istället se dem som en helhet. Analyserandet gjordes med olika fokus på hänsynstagandet; barnen, pedagogernas agerande och hur rummet påverkade det som hände.

Det blev tydligt att det var viktigt med en aktivitet men att vilken sort spelade mindre roll, att samla barnen i mindre grupper gjorde däremot skillnad vad gäller att visa hänsyn. Var barngruppen och pedagogens befann sig var också viktigt för barnens förmåga att visa hänsyn.

Mindre grupp viktigare än val av aktivitet

När vi delade in barnen i mindre grupper blev det färre konflikter än tidigare. Barnen samspelade bättre med varandra samt fann ro till att leka på egen hand. Vid jämförelse av aktiviteterna sångkort och högläsning med samtal, framkom att det egentligen inte spelade så stor roll just vilken sorts aktivitet som barnen deltog i. Det som var av betydelse för barnens hänsynstagande gentemot varandra var att pedagogerna fanns närvarande och deltog i aktiviteten genom att fördela talutrymme samt locka barnen att delta.

De tillfällen där pedagogen i förväg hade bestämt aktivitet istället för den fria leken gav också färre konflikter och mer hänsynstagande. Barnens ålder spelade inte heller in i hur barnen agerade mot varandra, de äldre var till exempel måna om att visa de yngre sångkorten. Att ha med barnens favoritsånger engagerade dem mer än att använda sånger som de inte kunde så bra.

Placering av barngruppen har betydelse

Under aktionerna var barngruppen uppdelade i mindre grupper där de placerades på två eller tre ställen beroende på hur många barn det var närvarande vid tillfället. Det var korridoren, matrummet och lekhallen.

Förutsatt att en pedagog var närvarande var det oftast gruppen i lekhallen som hade minst konflikter och mest hänsynstagande. Där kunde gruppen ha sin aktivitet ostört och då blev det bäst resultat angående barnens sätt att vara mot varandra. Det finns relativt lite material om hur hänsyn stimulerades i korridoren, detta utrymme användes endast om det behövdes tre grupper och under perioden för insamlandet av material var det sällan full barngrupp på grund av olika anledningar.

Matrummet hade flera goda tillfällen där barnen höll fokus och visade varandra respekt och hänsyn, det finns flera exempel på hänsyn mellan barnen här; ”*du kan få sitta här jämte mig!*” och ”*kom XX denna sången gillar du!*”. Ett tydligt mönster i matrummet var dock att det fanns flera störmoment där; telefonen ringde vilket krävde att pedagogen fick gå ifrån barnen, nya barn lämnades, och diskvagnen rullades in. När pedagogen lämnade barnen eller på annat sätt avbröt samspelet med barnen hände saker barnen emellan.

Så egentligen var det inte rummet och dess miljö i sig som hade betydelse för barnens hänsynstagande utan istället hur pass ostört vi kunde få arbetsro tillsammans i barngruppen.

Pedagogerna påverkar barnen

Under analysen synliggjordes även pedagogernas agerande under aktionerna. Det blev tydligt att vi pedagoger har stor del i hur barnen agerar både på ett positivt sätt men även att vi faktiskt genom vårt handlande påverkar dem negativt.

Under några tillfällen lämnade pedagogerna sin position och barngrupp eller lät barnen lämna gruppen. Ibland var det nödvändigt på grund av att telefonen ringde, en förälder ville prata eller att en blöja behövde bytas, detta är naturliga inslag i verksamhetens vardag. Vid några tillfällen pratades det dock över huvudet på barnen samtidigt som en aktivitet pågick och pedagogerna lämnade positionerna för att diskutera sådant som kunde ha väntat.

”Genom att pedagog i lekhallen lämnar sin position störs aktiviteterna i matrummet och det sker en konflikt i lekhallen bland de barn som lämnades ensamma där.”

(ur observationsmaterialet)

Varje avbrott oavsett anledning ledde till att samspelet med barnen påverkades negativt och att det ibland blev svårt att finna fokus igen. Det hände även att konflikterna ökade när barnen lämnades ensamma. Alltså stimulerades inte barnen att visa varandra hänsyn när pedagogen inte var närvarande.

Analysen visar dock att när vi pedagoger är närvarande och samspelar med barnen, uppmanar till turtagande och hjälper alla att få del av talutrymmet så visar barnen varandra mer hänsyn. Pedagogerna höll liv i barnens intresse genom att låta dem påverka aktiviteten och ha ett tillåtande förhållningssätt, ville de till exempel leka med en bil samtidigt som de sjöng så lyssnade barnet ändå. Tyckte inte barnen om boken så vändes aktiviteten till att koppla till barnens egna erfarenheter om innehållet i text och bilder.

Kontentan av resultatet

En kortfattad sammanfattning av resultatet är att den barngrupp vi har nu visar varandra mer hänsyn och deras möjligheter för lärande ökar när vi delar dem i mindre grupper samt när vi är en närvarande och deltagande pedagog som håller samspelet i gång. Dessutom är det viktigt att vi försöker se till att alla kommer till tals samt är flexibla när det gäller våra aktiviteter. Det empiriska materialet har visat att med stöd av pedagog under aktionerna så har barnen lärt sig att visa varandra mer hänsyn, vilket är det mål i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) som vi valt att arbeta extra med i vår likabehandlingsplan.

Slutsats och reflektion

När vi bestämde vårt utvecklingsområde togs hänsyn till avsaknad av struktur samt barnens brist på hänsynstagande till varandra. Under analysen upptäcktes att det hade varit intressant att ha dokumentation från utvecklingsområdet före aktionerna, även om vi har pratat om hur det var så blir det svårt att göra en rättvis jämförelse när material saknas.

Det blev uppenbart att vårt handlande påverkar barnens lärprocesser genom att vi låter dem tappa fokus och risken för konflikter ökar, visst kan det hända att vi måste prata om något *just nu* men det mesta kan vänta till ett senare tillfälle. Tanken med våra aktioner var ju trots allt att skapa struktur som stimulerar barnens förmåga att visa hänsyn till varandra. Det kan även vara så att vårt handlande beror på att vi ännu inte kommit in i nya rutiner. Vi pedagoger behöver visa både våra kollegor och barnen hänsyn, även den här delen ingår i vårt likabehandlingsarbete och vi är viktiga förebilder för barnen. Enligt Jonsson och Thulin (2013) är barn beroende av vuxnas värderingar och deras roll som medveten aktör i lärandesituationer. Det har varit väldigt lärorikt för mig att få synliggjort min roll i verksamheten samt se hur viktiga vi pedagoger är och hur mycket vi faktiskt påverkar barnen. Det händer som sagt att vi måste lämna positionerna av olika anledningar vi inte kan styra över, men vi skulle kunna minska dem.

Jag hade förtutfattade meningar om att jag skulle se skillnader i resultatet om hur de blandade åldrarna i grupperna skulle påverka. Men detta uteblev, det gick utmärkt att ha både yngre och äldre barn med i grupperna. De äldre tog gärna hand om de yngre och vägledde dem under aktiviteterna vilket ledde till ett lärande, vilket stämmer överens med Vision Varberg 2025⁵ om att vi ska ha ett inkluderande förhållningsätt som kännetecknas av omtanke. Att arbeta med barnen i mindre grupper har vi även tidigare gjort och det har fungerat bra. I den lilla gruppen ser vi varje barn och barnen tar större plats som enskilda individer istället för en grupp. Jag håller med Bergström (2005) om att när vi kan möta varje barn utvecklas barnets självkänsla som i sin tur leder till större förståelse för andra människor vilket jag tror ökar hänsynstagandet.

Den närvarande pedagogen fick barnen intresserade samt fördelade talutrymmet, vilket är viktiga faktorer och hänger samman med att vi faktiskt hade färre konflikter mellan barnen

⁵ <http://www2.varberg.se/kommunpolitik/visionvarberg2025.4.e6cd67914102d1013071a.html>

Hämtad 2015-04-24

under aktionerna. Med en större semantisk förmåga kan barnen visa varandra hänsyn genom att prata med varandra istället för att kommunicera med hårda tag genom kroppsspråk. Det är viktigt att aktivt stimulera barns språkutveckling för att ge dem ett redskap för att kunna kommunicera och uttrycka sina tankar och känslor (Öhman, 2003).

Det är betydelsefullt att vi fortsätter att hela tiden tänka om och att det viktiga inte alltid är just vad vi gör utan om barnen tycker det är roligt. Med intresserade barn följer lärandet, i detta fall hänsynstagandet. Om vi fortsätter att arbeta så här så tror jag att det i förlängningen leder till en lugnare stund med mer lärande.

Det är inte så ofta det är möjligt men det vore fint om vi alltid kunde ha en pedagog ”lös” under den här tiden på dagen för att ta blöjor, ta emot barn i hallen, svara i telefon med mera. Då skulle aktiviteterna kunna pågå utan störmoment. Eftersom alla pedagoger behövs hos barnen är det viktigt att prioritera och välja vad som ska göras vid olika tidpunkter under dagen (Mårdsjö Olsson, 2010).

Nu när arbetslaget ska fortsätta att arbeta med aktionsforskning som ett sätt att förhålla sig till systematiskt kvalitetsarbete, så tror jag att det kommer att bli ett flitigare skrivande i loggboken när vi får rutin på det. I mitt tycke skulle det vara några allmänna föreläsningar som hela arbetslaget går på för att alla ska kunna ta till sig det grundläggande inom aktionsforskning för att skapa en gemensam drivkraft för arbetet.

Mitt eget lärande

Jag upplever att jag har utvecklats som pedagog under den här tiden, nu har jag större förståelse för hur det systematiska kvalitetsarbetet gynnar verksamhetens kvalitet och det blir ett stöd för oss pedagoger. Jag kan se hur verksamheten utvecklas genom aktionsforskningen och hur vi kan arbeta med de utvecklingsområden som vi på förskolan tycker är viktiga och utgå från verksamheten utifrån våra förutsättningar och därefter väva in våra mål. Genom att i fortsättningen använda oss av aktionsforskning som förhållningssätt i det systematiska kvalitetsarbetet, gynnar det barnen i sitt lärande och verksamheten i en positiv utveckling.

Det har även varit spännande och lärorikt att synliggöra min egen roll som pedagog. Även om just den här aktionsforskningen rör en kortare stund på dagen så är jag övertygad om att det som upptäcktes under analysen är användbart när vi planerar och agerar i verksamheten framöver. Diskussionerna i basgruppen har varit oerhört värdefulla, det har varit mycket lärorikt att ta del av andras erfarenheter och tankar både vad gäller aktionsforskningen och annat som rör mitt arbete som förskollärare. Jag är mycket inspirerad och ser fram emot att fortsätta arbeta med aktionsforskning.

Referenslista

Bergström, L. (2005). Lärare och barn i lärande möten på förskolan. I M.H. Sträng (Red.), *Samspel för lärande: didaktiskt redskap för professionella lärare*. Lund: Studentlitteratur.

Björndal, C. R. (2005). *Det värderande ögat. Observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber.

Jonsson A. & Thulin S. (2013). Att göra bruk av barns perspektiv. I I. Pramling Samuelsson & I. Tallberg Broman (Red.), *Barndom, lärande och ämnesdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Mårdsjö Olsson, A. C. & Löfström, M. (2008). *Hur konstruerar lärare sitt pedagogiska arbete?* Ett uppdrag av Stadsdel Centrum, Göteborg.

Mårdsjö Olsson, A. (2010). *Att lära andra lära: medveten strategi för lärande i förskolan*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Nylund, M., Sandback, C., Wilhelmsson, B., & Rönnerman, K. (2010). *Aktionsforskning i förskolan – trots att schemat är fullt*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Pramling Samuelsson, I., & Lindahl, M (1999) *Att förstå det lilla barnets värld – med videons hjälp*. Stockholm: Liber.

Rönnerman, K. (2012). *Aktionsforskning i praktiken: förskola och skola på vetenskaplig grund*. Lund: Studentlitteratur.

Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2009). *Barns lärande: fokus i kvalitetsarbetet*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket.

Öhman, M. (2003). *Empati genom lek och språk*. Stockholm: Liber.

Elektroniska referenser

Diskrimineringsombudsmannen (2015). Hämtad 2015-04-24. Tillgänglig:

<http://www.do.se/Documents/handledning-utbildning/lika-rattigheter-i-forskolan-2015.pdf>

Varbergs kommun (2011). *Vision 2025*. Hämtad 2015-04-24. Tillgänglig:

<http://www2.varberg.se/kommunpolitik/visionvarberg2025.4.e6cd67914102d1013071a.html>

Varbergs kommun (2014). Barn och utbildningsförvaltningen. *Plattform för Varbergs förskolor*. Hämtad 2015-04-24. Tillgänglig:

<http://www2.varberg.se/download/18.5b06742214b3091389c5b287/1423752659779/Plattform+f%C3%B6r+Varbergs+f%C3%B6rskolor.pdf>

Varbergs kommun (2014). Barn och utbildningsförvaltningen. *Målinriktningar*.

Hämtad 2015-05-06. Tillgänglig:

<http://www.varberg.se/kommunpolitik/kommunensorganisation/namnder/barnochutbildningsnamnden.4.63c5311513f7b9eaf4ea16.html>